

A keresztség és a szerzetesi élet

BARSI BALÁZS

Született 1946-ban. 1964-ben belépett Szent Ferenc rendjébe. 1982-től teológiai tanár. Legutóbbi írása a Vigilia 2001. 4. számában jelent meg.

A szerzetes nem pap és nem is átmeneti lény az ún. „egyszerű” hívő és pap között.

Az ő hivatása, létmódja és küldetése nem a papság szentségének és küldetésének erőterébe tartozik (lásd: szerzetesnők! — ők ugyanannyira szerzetesek, mint a szerzetestestvérek). Ezért értetlenül állok azelőtt, ha valaki egy szerzetes testvérünktől, akinek nincs papi hivatása, elvárja, hogy, ha már szerzetes, akkor legyen pap is. Az más kérdés, hogy egy férfi szerzetes kaphat papi hivatást is, és azt minden „ütközés” nélkül szerzetes módon gyakorolhatja, hiszen a szentatyák korában a legnagyobb és az egyház életét leginkább meghatározó püspökök szerzetesek voltak. Ennek emléke, hogy a keleti egyházban a püspökké kinevezett papnak, ha előbb nem volt szerzetes, be kell lépnie a szerzetesek közé.

Mіндеzt csak azért írtam, hogy sikerüljön jól megragadnunk a keresztény szerzetesség gyökereit, amelyek az első és legfontosabb szentség misztériumaiba nyúlnak bele, illetve abból nőnek ki.

Valójában a nagy szerzetesalapítók csak keresztények, Krisztus követők akartak lenni. Assisi Szent Ferenc sem egy új szerzetesrendet akart alapítani, hanem egyedül Krisztust akarta követni. A gazdag, Assisiből való polgár, Bernát csatlakozása, pontosabban az a tény, hogy Ferencről kér tanácsot az Úr követésére vonatkozóan viszi bele Ferencet egyfajta új közösségbe, amelyből szerzetesrend lesz.

A keresztség: a szerzetesélet alapja

Úgy tűnik tehát, hogy van a keresztség szentségének egy sajátos megvalósulása, amely különbözik a világban elkötelezett, családban élő keresztény életformájától. Itt tehát elsősorban nem a tökéletes és a kevésbé tökéletes Krisztus-követés áll egymással szemben, hiszen az Újszövetség szerint egyetlen tökéletesség van, a szeretet tökéletessége, hanem egy prófétai Krisztus-követés és egy rejtettebb.

A szerzetesi Krisztus-követés sajátosan prófétai, tehát nyílt, azonnal látható. Ez azt jelenti, hogy a szerzetes életének minden napjain átlátszik, azonnal láthatóvá válik az Atyaistenhez való tartozás Jézus Krisztus által a Szentlélekben, míg a világban élő keresztény életében ez rejtett, de nem kevésbé fontos!

Ha egy szerzetes ateistává lenne, de továbbra is hordaná szerzetesi ruháját azonnal embernek is ronggyá és hiábavalóvá válna, míg ha egy világban, családban élő keresztény válna hitetlenné;

Ki a szerzetes?

emberi kötelességei, családi feladatai, polgári elkötelezettségei stb. — még bizonyos értelemben életét igazoltta, elfogadhatóvá tették.

Az a jó szerzetes, akit se munkája (lehet az pasztoráció is), se kivívott egyházi és társadalmi elismertsége, „rangja”, se emberi kötelességei nem igazolnak, csak egyedül az a tény, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia megtestesült, meghalt és feltámadt és dicsőségesen újra eljön; vagyis a Hiszekegy nagy tényei, igazságai.

A szerzetes olyan megkeresztelt hívő, akit a Lélek arra kényszerít, hogy szinte megbotránkoztatóan radikálisan és kizárólagosan tartozzék Jézus Krisztushoz, aki érte meghalt és föltámadt.

Az a szerzetes férfi, akinek oldalsebét nem gyógyíthatja be Éva, csak Krisztus oldalsebe; ő nem kevésbé vágyik a szeretetre, mint egy világi keresztény férfi, hanem minden mértéket felülmúló módon. Az a szerzetes nővér, akinek egyedül a meghalt és feltámadt Krisztus lesz testének megváltója az örökkévalóság napján: a föltámadáskor.

Az a szerzetes, aki a keresztségi hitvallás letétele előtti hármastmondást napi, és pedig elsődleges feladatának tartja: az elmentmondást a test kívánságának, a szemek kívánságának és az élet kevélységének, de olyan radikális módon, hogy az ún. megengedett, sőt a házasság szentségében megszentelt valóságot sem teszi magáévá, mert ő Krisztust és Szent Anyját a szüzességben is követni akarja. Ki merésznél azt mondani, hogy ebben tilos követni Krisztust? Ki mernél azt állítani, hogy természetellenes az, ahogyan Jézus Krisztus élt? Az ilyen összetévesztés a természetfelettit a természetellessel, ami ma igen gyakori! Holott éppen napjainkban látható, hogy ahol az embertől elveszik a természetfelettit, ott az ember természetellenes irányba indul, mert Isten az ő képére teremtette az embert.

A hármastfogadalom

A hármastfogadalom, (szüzesség, engedelmesség, szegénység) később alakult ki abból, ami a szerzetességben kezdettől fogva megvolt (ld. pusztai atyák élete és mondásai), a keresztségi szerzetesség „ellene mondok” sajátos, radikális vállalásában.

A ferencesek kordáján a három csomó ezt a három „ellene mondok”-ot jelenti, és még többet: a „lemondok róla” világát is. Milyen esetleges az emberi nyelv az igazán nagy dolgok kifejezésére. Ez a három „nem”, ez a három „ellene mondok”, és „lemondok” egyetlen „igenből” hajt ki. Ez pedig igenmondás Jézus Krisztus mindenk fölötte való szeretetére. Viszont a szerzetesek és a szerelmesek tapasztalatból tudják, hogy mihelyt valóban megszeretnek valakit, szinte az egész világ az ellenségükké lesz. Nagy kísértés, hogy ők is ellenségessé váljanak. Erre is nemet kell mondani. Csak a bűn szerzőjének, a Sátánnak és a bűnnek legyenek ellenségei, de soha ne az embereknek.

Az igazi nagy szeretetben (szerelemben) van valami, amit mintha szégyellni kellene, mert legbensőbb intimitásunk tárul fel benne. A nem túl nagy szeretetben, a bűnös szeretkezésben vagy

az érdekek barátságban nincs mit szégyellni a világ előtt, mert azt a világ megérti, de az ingyenesség szentháromságos világába bele-nyúló, ragaszkodó, szinte megszállottságig menő szeretetet a világ nem érti, sokszor az elrongált egyházi közízlés sem.

Már az emberek között Istenben vállalt minden érdeket felül-múló, ragaszkodó, tiszta szeretet is szégyelli magát, mert igazolni lehetetlen, de megnevezni is. Nincsen rá szavunk, mert a szavak-kal kifejezhető világon túlra ér. Ilyen a szerzetes kapcsolata Krisztussal. Csak ezt mondhatná: „Jézusom — mindenem.” Egy ilyen mindenképp fölé emelkedő, örök szeretetkapcsolat Jézussal eredményezi azt, hogy a szerzetes lemond, ellene mond, tagad, elvet... Pontosan ezekben lehet lemérni azt, hogy kicsoda neki Krisztus, hogy ti. mit ad oda érte. Így a szerzetes eleve teológus. Nem abban az értelemben, hogy előadásokat ad a krisztológia területéről, hanem, hogy bemutatja akarva-akaratlanul, hogy mennyit ér neki Krisztus.

Szerzetesek és világiak

A világban élő hívő hite is erre a pontra tart. Ő lassan, és élete egész folyamán a haláláig folyamatosan ad oda mindent azért a Krisztusért, aki érte meghalt és föltámadt. A szerzetes azzal kezdi, amivel a nem szerzetes hívő befejezi, de a szerzetes ezért, pusztán ezért nem tökéletesebb, legföljebb profétaibb. A szerzetes nem tehet mást, ha szerzetes. Mivel a szerzetesség az ő számára a szent keresztség vállalása, tehát egyben az ő üdvösségének az útja is. Ne hordja fenn az orrát, nem különb senkinél, sőt Szent Pál szavai szerint ő a salak, a semmit érő, akit Krisztus kiválasztott, hogy megmutassa benne az ő föltámadásának erejét.

Amit most leírtam, az félelmetes következményekkel jár ránk, szerzetesekre nézve. Ha a szerzetesség egyszerűen az én üdvösségem útja, akkor elhagyni a szerzetességet annyi, mint elhagyni üdvösségem útját (örökfogadalom után). A szerzetesség nem fakultatív másodállás a kereszténységben belül.

Arra is oda kell figyelni, hogy amikor a hivatását elhagyó, aposztatáról írok, akkor senkit nem ítélek el. Ők bűnbánatukban megelőzhetnek bennünket Isten országában; de tettük félelmetes, sötét tett. Nem egyházi állapotot hagytak el, hanem a számukra kijelölt üdvösség útját. Ezután üdvösségük csak Isten mindenható-ságának és irgalmának egy újabb jele lehet.

Ha engem Isten nem erre a radikális útra hív meg, hanem családoknak, világában élőknek — én elvesztem volna, mert nem vagyok olyan erős, mint világi keresztény testvéreim.

Aki a szerzetesi életben belül a szigorításra vágyik, mint én is, és képes lenne, ha botrányokat nem okozna vele (lehet, hogy egyszer azt is meg kell tenni), egy még radikálisabb életvitelre, az ezt azért teszi, mert gyöngébb, mint a többi. Van, aki a világban jár-kálva, részt véve minden emberi összejövetelen, követve a leg-utóbbi nyári divatot, strandra járva, TV-t nézve képes szerzetes-

nek maradni. Csodálom! Tartozom azonban egy kiábrándító valamással, én így élven aposztatává lennék.

Szinte percről percre kell keresnem Krisztus arcát, jelenlétét, szavát, szentségi reális praesentiáját, templomát, a róla szóló lángoló szerelmű írásokat, a szentek barátságait, hogy egyáltalán emberi szinten maradhassak. Engem egyedül Krisztus emel az emberek közé és tart meg közöttük.

Írásom befejezetlen, mert csak a hármasság ellentmondásáról írtam, majd valamikor egyszer talán írok arról is, hogy a szerzetes élete nem más, mint a keresztségi hitvallás (Hiszekegy) nagy tételeinek, valóságainak sajátos megélése, védelme, illetve megvalósulása...

Még annyit, hogy a keresztségben nem mi szenteljük oda magunkat a Szentnek (Istennek). Ez eretnokség. Hiszen tagadnánk így a kegyelmet. Maga Isten ölel minket magához: az Atya a Fia által a Szentlélekben isteni természete részeseivé téve bennünket.

Akkor a szerzetesi consecratio sem azt jelenti elsősorban, hogy én szentelem magam oda az Istennek, hanem Ő von magához, és én ezt engedem... Mikor vesszük már egészen komolyan Urunk szavait: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket...” (Jn 15,16).